

витрат на проведення наукових розробок. Корпоративна інноваційна політика та ефективність бізнес-моделі впливають на формування ринкових позицій компанії.

Література:

1. Ben Haj Youssef Allala. Theorie des ecosystemes & Corporate Venture Capital // Revue du Financier. – № 136. – November 2002. – P. 33-47.
2. Corporate Venture Capital Seeking Innovation and Strategic Growth Recent patterns in CVC mission, structure, and investment: By Ian MacMillan, Edward Roberts, Val Livada, Andrew Wang ; U.S. Department of Commerce Carlos M. Gutierrez, Secretary, National Institute of Standards and Technology James M. Turner, Deputy Director. 2008, 48 pages.
3. Youssef B. Theorie des ecosystemes & Corporate Venture Capital // La revue du financier. – November 2002. – № 136. – 33-47 p.
4. Collins T. Les alliances strategique / T. Collins, T. Doorley. Interditions, 1992. – 256 p.

Ільницький Д. О.

кандидат економічних наук, доцент

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВ ТА УНІВЕРСИТЕТІВ: ГЛОБАЛЬНА ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Університети в розвинених країнах займають унікальне місце в національних економіках виконуючи соціальну функцію з освіти громадян та економічну з формування національного інтелектуального капіталу. Здійснюючи освітню та дослідницьку функції заклади вищої освіти відіграють відповідальну роль у межах національних та регіональних інноваційних систем. Їх роль у глобальній інноваційній системі обумовлюється тим, що в межах світового господарства знання розподілені, створюються та застосовуються нерівномірно, що вимагає налагодження взаємовигідних відносин щодо обміну знаннями та продукцією, що виробляється з їх використанням.

Розвиток співробітництва підприємств та університетів є актуальним не лише з огляду на становлення глобальної економіки знань. Оскільки найбільша кількість населення мешкає у країнах, що розвиваються, то там також має розвиватися співробітництво підприємств та університетів, яке може не лише призводити до вирішення проблем місцевого розвитку, але й відкривати глобальні перспективи. Сучасні моделі економічного розвитку, передусім інноваційні системи, та відповідні політики значною мірою спираються на включення університетів у соціально-економічний розвиток регіонів, країн та світового господарства.

В розвинених країнах модель (або, як її ще називають, режим) функціонування університетів еволюціонувала у напрямку масифікації вищої

освіти та прикладного характеру НДДКР. За режимом 2 змінюється соціальна природа виробництва та розподілу знань, вибудовується соціально розподілена система виробництва знань, що потребує усвідомлення того, що наукова та технічна діяльність не є характеристиками виключно певного роду інститутів, а спеціалізація набуває не дисциплінарного характеру, але проблемно-орієнтованого, переважно між- та трансдисциплінарного, що потребує роботи у команді представників різних наук. Це у свою чергу вимагає трансформації моделі науково-технічної політики, оновлення стилів управління цією діяльністю. Сучасний досвід свідчить, що питання розвитку міждисциплінарності досліджень та їх одночасно спрямованість на вирішення проблем місцевого розвитку розглядаються в самих різних країнах, хоча сама термінологія «міждисциплінарне», «мультидисциплінарне», «трансдисциплінарне» ще не усталеною, у т.ч. коли йдеться про місцевий розвиток. Так в Південно-Африканській республіці університет Кейптауну заснувавши Африканський центр міст з 2009 року реалізовує програму CityLab, що покликана стати посередником, брокером запровадження міждисциплінарного співробітництва між представниками як різних дисциплін, так і закладів освіти, громадянського суспільства, органів державної та місцевої влади для вирішення проблем розвитку міст [1].

За режиму 2 все більш гостро постає питання підзвітності науки, особливо щодо оцінки її ефективності з точки зору фінансування, а також оцінки її якості та впливу. Оцінювання, аудит розповсюджується практично на всі рівні від професійної діяльності окремого працівника до підрозділу, кафедри, факультету та університету в цілому. Однак окремі науковці наголошують на тому, що вже чітко вимальовані обрії режиму 3, за якого дослідження набуваються характеру, що перетворює місцевий розвиток [6]. Продовженням цього тренду стала поява концепції університет 1 та університет 2, а також слід очікувати університет 3, що очевидно вже поширюється починаючи з США.

Дослідницькі парки з'явившись в Японії поширились на Тайвані, Сингапурі, Південній Кореї та Китаї, стали тим дахом, що об'єднав малі, середні та великі компанії, університети та урядові інституції, які є ключовими гравцями у реалізації технологічних інновацій та комерціалізації результатів НДДКР. Там також має місце встановлення знаннєвих зв'язків як наслідок екстерналізації знань між суб'єктами. У Китаї дослідницька реформа розпочалася у 1985 році, розпочаті програми «Іскра» (1986), «Факел» (1988), «863» (1988), з'явився перший інкубатор (1987), а у 2000 їх було вже 110, науково-технологічний центр (1988), науково-технологічний дослідницький парк (1989) [4]. Основними цілями реформ були створення горизонтальних взаємозв'язків університетів між собою а також з підприємствами; залучення університетських досліджень, викладання до проблем реального світу; реформування системи фінансування НДДКР; створення спеціалізованих дослідницьких лабораторій. В результаті університети почали відігравати значну роль в технологічних інноваціях та їх трансфері двома основними моделями: 1) формальних зв'язків університетів та підприємств;

2) неформальних зв'язків університетських дослідників та представників підприємств.

На проблеми розвитку співробітництва між університетами та промисловістю звертають увагу не лише у розвинених країнах, але й окремих країнах, що розвиваються, наприклад, у Туреччині [5]. Такі дослідження свідчать про те, що зі зростанням кількості фактів промислово-університетського співробітництва зростає кількість проблем, що потребують вирішення, але разом з тим зростає і кількість тих, хто залишився задоволеним таким співробітництвом.

Практика свідчить про існування й ряду проблем на шляху становлення зрілої інноваційної системи, якими зокрема в Бангалорі (Індія) були такі як: підвищення обсягів ресурсів для забезпечення НДДКР та взаємодії університетів з СМП, які є основними контрагентами ТНК; боротьба за таланти (особливо викладачів, дослідників, аспірантів) між університетами та компаніями; складність виявлення об'єктивності взаємозв'язку між університетами та іншими суб'єктами [3]. Часом пошук шляхів вирішення проблемних ситуацій на місцях дають поштовх для розвитку цілих напрямків бізнесу, як наприклад, це сталося з еволюцією моделі «торгівлі тілами», за якої консалтингові компанії, найчастіше індійські, передавали в оренду своїх працівників іншим компаніям, але яка переросла у глобальний бізнес з повним комплексом послуг та НДДКР.

Вважається, що країни, що розвиваються, часто вдаються до імітування, копіювання та інших форм безоплатного запозичення технологій, що розробляються у розвинених країнах. Відсутність налагодженого співробітництва університетів та підприємств на національному рівні створює проблеми для приходу в країну іноземних підприємств, що зацікавлені у таких відносинах. Позбавлені прикладного характеру діяльності університети починають втрачати можливості диверсифікації джерел фінансування свого функціонування та розвитку.

Інновації, трансфер технологій в країнах, що розвиваються, зустрічається переважно з такими двома проблемами як захист прав інтелектуальної власності та фінансові питання [2]. Саме тому досить часто міжнародна торгівля відіграє ключову роль у трансфері технологій. Тож можна стверджувати, що законодавство щодо захисту прав інтелектуальної власності стає більш ефективним, коли країна залишає позаду період імітування технологій та переходить до внутрішнього створення знань.

Проблеми розвитку співробітництва підприємств та університетів на локальному, національному рівнях у сукупності формують глобальну проблему браку перспектив сталого розвитку людства. В інституціях вищої освіти можуть гармонійно поєднуватися пріоритети отримання прибутків компаніями та сталого розвитку світової економіки. В умовах глобальної конкуренції за знання саме університети, а також інших інституцій, що займаються освітньою та дослідницькою діяльністю, зберігають та виробляють нові знання, надають студентам компетенції, які в результаті інноваційної діяльності перетворюються на конкурентні переваги підприємств та національних економік.

Література:

1. Anderson P.M.L., Brown-Luthango M., Cartwright A., Farouk I., Smit W. Brokering communities of knowledge and practice: Reflections on the African Centre for Cities' CityLab programme // Cities, № 32. – Elsevier. – 2013. – P. 1–10.
2. Bascavusoglu E. Innovation and Knowledge Spillovers in Developing Countries. Open Discussion Papers in Economics, Number 62, The Open University. – 2007.
3. Chaminade C., Vang J. Globalisation of knowledge production and regional innovation policy: Supporting specialized hubs in the Bangalore software industry // Research Policy, № 37. – Elsevier. – 2008. – P. 1684-1696
4. Sangaralingam R. China's Transition to a Knowledge Economy // Journal of knowledge economy. № 4. – 2013 – Springer Science+Business Media. – P. 473–491. DOI 10.1007/s13132-012-0092-9
5. Sendogdu A., Dikenb A. A research on the problems encountered in the collaboration between university and industry // Procedia – Social and Behavioral Sciences, № 99. – 2013 – 9th International Strategic Management Conference. – Procedia. – P. 966-975.
6. Youtie J., Shapira P. Building an innovation hub: A case study of the transformation of university roles in regional technological and economic development // Research Policy, № 37. – Elsevier. – 2008. – P. 1188-1204.

Козирєва О. В.

*доцент кафедри управління та економіки підприємства
Національного фармацевтичного університету*

м. Харків, Україна

Сагайдак Р. В.

*професор кафедри управління та економіки підприємства
Національного фармацевтичного університету*

м. Харків, Україна

ФОРМУВАННЯ ЄВРАЗІЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВТОВАРИСТВА

Економічна інтеграція на пострадянському просторі пройшла вже кілька послідовних етапів.

Перший етап – формування зони вільної торгівлі. Передбачає вільний рух товарів, вироблених на територіях держав-учасниць, в межах ЗВТ.

В Угоді про створення зони вільної торгівлі, до якої в 1994 р. вступили Білорусь, Казахстан, Росія та інші держави-учасниці СНД, виходячи з поетапності створення Економічного союзу, створення зони вільної торгівлі було визначено як перехідний етап до формування Митного союзу. Новий міжнародний договір – Договір про зону вільної торгівлі – держави-учасниці СНД уклали в жовтні 2011 р., визначивши однією з основних цілей формування умов для вільного руху товарів і констатувавши необхідність інтеграції у світову економіку і міжнародну торговельну систему.

Другий етап економічної інтеграції – створення митного союзу. Угоди про Митний союз між Білоруссю, Казахстаном і Росією були підписані главами